

**Informații pentru
polițiști privind dreptul
la informare, dreptul
de acces la un avocat
și dreptul la asistență
juridică**

Cuprins

Scopul broșurii	03
Prezentare generală a directivelor	04
Protejarea drepturilor procedurale: îndrumare practică pentru ofițerii de poliție	08
1.1. Dreptul la informare	09
1.1.1. Scrisoare de drepturi	10
1.1.2. Bune practici și recomandări	11
1.2. Dreptul de acces la un avocat	12
1.2.1. Bune practici și recomandări	13
1.3. Dreptul la asistență juridică	14
1.3.1. Bune practici și recomandări	17
Proiectul FULL-PROOF	18

SCOPUL BROȘURII

Această broșură este concepută pentru a sprijini polițiștii (care au calitatea de organe de cercetare penală) în interacțiunile lor zilnice cu suspectii și cu inculpații. Aceasta oferă informații clare și accesibile și răspunsuri la cele mai presante întrebări întâlnite în practică, împreună cu ghiduri și sugestii extrase din bune practici consacrate, referitoare la drepturile suspectilor și ale inculpaților consacrate în Directivele 2012/13/UE (dreptul la informare), 2013/48/UE (dreptul la un avocat) și 2016/1919/UE (dreptul la asistență juridică).

Se bazează pe premisa că accesul la informații clare, accesibile și practice poate susține respectarea drepturilor stabilite în aceste directive ale Uniunii Europene (UE).

Aceste directive fac parte din "**Foia de parcurs a drepturilor procedurale**" adoptată în 2009, care urmărește consolidarea drepturilor procedurale ale suspectilor și acuzaților în procedurile penale. De asemenea, acoperă **dreptul la interpretare și traducere, prezumția de nevinovăție și dreptul de a fi prezent la proces**, precum și **garanțiile procedurale pentru copiii care sunt suspecti sau inculpați**. Foia de parcurs a fost inclusă în Programul Stockholm al UE, în cadrul căruia Consiliul European a subliniat că protejarea drepturilor suspectilor și ale inculpaților este o valoare fundamentală a Uniunii și esențială pentru menținerea încrederii reciproce între statele membre.

PREZENTARE GENERALĂ A DIRECTIVELOR

Directiva 2012/13/UE privind **dreptul la informare** în procedurile penale stabilește reguli minime pentru a asigura că suspecții și inculpații trebuie informați prompt despre (i) drepturile lor procedurale, (ii) motivele arestării/inculpării și (iii) acces la dosarele din întreaga UE.

În ceea ce privește drepturile procedurale, acestea ar trebui să primească prompt informații referitoare la cel puțin următoarele:

- ✓ Dreptul la un avocat
- ✓ Drept la asistență juridică gratuită
- ✓ Dreptul de a fi informat asupra incriminării faptei săvârșite
- ✓ Dreptul la interpretare și traducere
- ✓ Dreptul la tăcere

Mai mult, la arestare sau detenție, **trebuie să fie prezentate suspecților sau inculpaților drepturile pe parcursul procesului penal, și să fie întocmit un process-verbal, semnat de „luare la cunoștință” de către aceștia, într-un limbaj clar și simplu**, care trebuie să aibă posibilitatea să le citească și să li se permită să păstreze o copie după acesta.

Acest process-verbal trebuie să includă, pe lângă drepturile menționate mai sus, următoarele:

- ✓ Dreptul de acces la actele de documentare procedural din dosarul cauzei penale;
- ✓ Dreptul de a avea autorități consulare și o singură persoană informate;
- ✓ Dreptul la acces la asistență medicală de urgență;
- ✓ Numărul maxim de ore sau zile ale suspecților sau inculpaților pot fi privați de libertate înainte de a fi aduși în fața organelor judiciare.

Exemple model de Scrisori de Drepturi în procedurile penale și în procedurile privind mandatele europene de arestare (EAW) pot fi găsite în Anexele 1 și 2 ale [Directivei](#), respectiv.

Suspecții și inculpații trebuie să fie, de asemenea, informați, în detaliu suficient despre actul penal de care sunt suspectați sau inculpați, pentru a-și putea exercita eficient drepturile de apărare și a asigura proceduri corecte. De asemenea, trebuie să li se informeze motivele oricărei arestări sau rețineri, inclusiv încadrarea juridică a faptei săvârșite.

În cele din urmă, aceștia (și avocații lor) trebuie să beneficieze de acces gratuit la dosarul cauzei, pentru a contesta legalitatea arestării sau reținerii, precum și la toate probele și mijloacele de probă (inclusiv în apărare) deținute de către organelle judiciare.

Pentru o descriere mai detaliată, vă rugăm să consultați Trusa de Instrumente a Proceselor Echitabile privind Directiva privind Dreptul la Informație, [disponibilă aici](#). Pentru o scurtă prezentare a principalelor puncte ale Directivei 2012/13/UE, vă rugăm să consultați rapoartele Agenției UE pentru Drepturi Fundamentale (FRA) "[Drepturi în practică: acces la un avocat și drepturi procedurale în procedurile penale și ale mandatelor europene de arestare](#)", și "[Drepturile persoanelor suspectate și inculpate în întreaga UE: traducere, interpretare și informare](#)" care includ secțiuni dedicate dreptului la informație. Oferind o prezentare generală a standardelor, provocările regionale și exemple de practici promițătoare, următorul raport al Proiectului UE "De la drept la practică: Consolidarea drepturilor procedurale în custodia poliției (ProRPC)" este de asemenea disponibil [aici](#).

Directiva 2013/48/UE privind **dreptul de acces la un avocat** stabilește cerințe esențiale privind drepturile suspectilor și ale inculpaților în procedurile penale și în cazurile EAW. Se aplică din momentul în care o persoană este informată de autorități că este suspectată sau acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, până la pronunțarea unei hotărâri penale rămase definitivă.

Această Directivă se bazează în mare parte pe principiile și standardele prevăzute de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, cum ar fi [Salduz v Turcia \(2008\)](#), conform cărora accesul la un avocat încă de la prima audiere a organului de cercetare penală este o cerință fundamentală pentru un proces echitabil și că restricțiile asupra acestui drept vor afecta, în general, iremediabil drepturile apărării.

Articolul 3(2) specifică faptul că suspectii sau inculpații au dreptul de a accesa un avocat fără întârziere nejustificată, începând cu cel mai timpuriu dintre următoarele:

Mai înainte de prima audiere de către organele de cercetare penală sau alte autorități de aplicare a legii sau judiciare

Când autoritățile desfășoară anumite acte procedural sau de strângere a probelor

După privarea de libertate prin dispunerea unei măsuri preventive de reținere sau de arestare preventivă

Când persoana a fost convocată să se prezinte în fața unei instanțe de judecată

Mai mult, comunicarea confidențială cu avocații, participarea lor eficientă la audiere și prezența lor la desfășurarea actelor procedural trebuie protejate. De asemenea, prevede ca, dacă statutul unei persoane se schimbă de la martor la suspect, interogatoriul să înceteze imediat și persoana să fie informată despre drepturile sale, inclusiv accesul la un avocat. Pentru procedurile EAW, Directiva asigură accesul la un avocat în statul executant și posibilitatea de a numi unul în statul emitent.

Anumite restricții temporare pot fi permise în circumstanțe excepționale, în special atunci când există "o nevoie urgentă de a evita consecințe adverse grave pentru viață, libertate sau integritate fizică într-un anumit caz" pentru victimele reale sau potențiale.

Directiva permite, de asemenea, suspectilor sau inculpaților să renunțe la dreptul de acces la un avocat, cu condiția ca renunțarea la acest lucru să fie voluntar, informată, neechivocă și poate fi retrasă oricând.

Pentru o explicație mai detaliată și o prezentare concisă a principalelor sale prevederi, puteți consulta următoarele materiale: raportul FRA "[Drepturi în practică: acces la un avocat și drepturi procedurale în procedurile penale și cu mandate europene de arestare](#)" și [trusa de instrumente Fair Trials privind Directiva de Acces la un Avocat](#).

Directiva 2016/1919/UE privind **dreptul la asistență juridică** stabilește standarde minime comune privind accesul la asistență juridică finanțată de stat pentru suspecti, inculpați și solicitanți în procedurile EAW. Importanța sa constă în asigurarea accesului egal la justiție și în protejarea dreptului la un proces echitabil.

Această Directivă este strâns legată de Directiva privind dreptul de acces la un avocat și are scopul de a garanta același drept, prin finanțare publică, adică finanțare de către un stat membru cu ajutorul unui avocat, permițând astfel exercitarea dreptului de acces la un avocat și asigurând eficacitatea acestuia.

Se aplică suspectilor sau inculpaților în proceduri penale care beneficiază de dreptul de acces la un avocat menționat mai sus conform Directivei respective și îndeplinesc unul dintre cele trei criterii suplimentare:

Față de aceste persoane s-a dispus măsura preventive a reținerii sau a arestării preventive

Sunt impuse prin lege să fie asistate de un avocat în conformitate cu legislația regională sau națională.

Sunt obligați sau autorizați să participe la un act procedural sau de strângere de probe.

Se aplică și persoanelor solicitate sub un EAW care au dreptul de a accesa un avocat la arestarea de către statul executant, precum și persoanelor care, deși inițial nu erau suspecte sau acuzate, au devenit astfel în timpul interogatoriului.

Pentru a determina dacă cineva are suficiente resurse pentru a-și plăti propriul avocat în cadrul procedurilor penale, statele membre pot aplica un test de mijloace, un test de fond sau ambele. În orice caz, testul de fond este considerat îndeplinit în următoarele circumstanțe: (a) atunci când un suspect sau inculpat este adus în fața unei instanțe sau a unui judecător competent pentru a decide asupra unei măsuri preventive dispuse în orice etapă a procedurilor în cadrul acestei directive; și (b) în timpul lipirii de libertate prin dispunerea măsurii reținerii sau arestării preventive.

Asistența juridică trebuie acordată fără întârziere nejustificată și, cel târziu:

Mai înainte de a fi audiat de către un organ judiciar competent.

Înainte ca orice procedeu probatoriu sau de strângere de probe să se efectueze.

O descriere mai detaliată și o îndrumare de implementare privind această Directivă pot fi găsite în **Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu**, precum și în kiturile specializate de asistență juridică produse în cadrul proiectelor finanțate de UE și organizațiilor neguvernamentale (de exemplu **trusa de instrumente pentru Transpoziție** a Panelului Consultativ pentru Procese Echitabile și Experți Juridici și **Kitul de Instrumente pentru Directiva pentru Asistență Juridică**).

PROTEJAREA DREPTURILOR PROCEDURALE: ÎNDRUMARE PRACTICĂ PENTRU OFIȚERII DE POLIȚIE

În majoritatea cazurilor, polițiștii reprezintă primul **punct de contact între suspecți sau persoane acuzate și sistemul de justiție penală**. Din acest motiv, este esențial să se asigure respectarea și protecția efectivă a drepturilor procedurale în această etapă inițială, deoarece aceasta pune bazele procedurilor legale, reduce riscul neregulilor procedurale și influențează corectitudinea tratamentului în etapele ulterioare ale procesului penal. Această broșură abordează în mod specific problemele apărute în etapa premergătoare procesului a procedurilor penale.

Cercetările la fața locului realizate împreună cu procurori, avocați și polițiști în calitate de organe de cercetare penală care au lucrat cu suspecți și inculpați în etapele inițiale ale procedurilor penale au identificat provocări cheie în practica zilnică a polițiștilor, ceea ce a ghidat dezvoltarea următoarelor linii directoare.

Respectul pentru drepturile omului fiecărei persoane este datoria principală a fiecărui ofițer de poliție, în orice circumstanță. Aceasta înseamnă să tratezi fiecare individ cu demnitate, respect și empatie, precum și să te abții de la orice formă de violență, inclusiv de la forme subtile de prejudiciu psihologic, presiune sau intimidare. Acest lucru este deosebit de important în etapele premergătoare fazei de judecată, când prezumția de nevinovăție trebuie respectată în orice moment.

1.1. Dreptul la informare

Cum pot polițiștii care au calitatea de organe de cercetare penală să asigure respectarea dreptului la informație?

Suspecții și inculpații trebuie informați prompt asupra drepturilor procedurale, inclusiv:

- ✓ Dreptul de a avea un avocat ales sau numit din oficiu;
- ✓ Dreptul la consultanță juridică gratuită și condițiile pentru obținerea acestor consultanțe în jurisdicția respectivă;
- ✓ Dreptul de a fi informat asupra încadrării juridice date faptei săvârșite;
- ✓ Dreptul la interpretare și traducere;
- ✓ Dreptul de la tăcere.

Articolul 3(2) din Directiva stabilește faptul că aceste informații trebuie comunicate oral sau în scris, **folosind un limbaj simplu și accesibil**, ținând cont de nevoile particulare ale suspectilor vulnerabili sau ale inculpaților. Articolul 4 prevede că trebuie aduse la cunoștință drepturile în cazul dispunerii măsurii preventive a reținerii sau arestării preventive, care să includă drepturile prevăzute în articolul 3, împreună cu informații suplimentare și alte drepturi aplicabile dreptului național.

Investigația realizată în cadrul acestui proiect a evidențiat necesitatea furnizării acestor **informații în formă orală și scrisă**, deoarece momentul în care devii suspect sau inculpat poate fi stresant și copleșitor, ducând adesea la uitarea conținutului acestor declarații.

Comunicarea orală a acestor drepturi ar trebui să includă, de asemenea, o **explicație mai detaliată și personalizată a drepturilor respective**, având în vedere nivelul de tensiune și înțelegerea suspectului sau inculpatului. **Jargonul complex sau juridic trebuie evitat.**

Mai mult, dacă este necesar, explicațiile orale trebuie oferite în diferite momente ale procedurii, asigurând că suspectul sau inculpatul are oportunități adecvate de a înțelege informațiile și de a solicita clarificări.

1.1.1. Scrisoare de drepturi

Un proces-verbal de aducere la cunoștință a drepturilor în cazul dispunerii unei măsuri preventive (reținerea sau arestarea preventive) furnizată la arestare sau detenție (Articolul 4), iar suspectii sau inculpații trebuie să aibă timp să-l citească cu atenție și să-l păstreze. Scrisoarea Drepturilor trebuie să menționeze drepturile menționate mai sus, dar să includă și informații despre dreptul de a consulta dosarul cauzei penale, informarea autorităților consulare și a unei persoane, asistență medicală urgentă și numărul maxim de ore sau zile în care pot fi privați de libertate înainte de a fi aduși în fața organului judiciar, așa cum se aplică acestea conform legislației naționale. De asemenea, trebuie să includă informații despre posibilitatea de a contesta situația în care se află persoana și mecanismele disponibile.

Acest document trebuie scris într-un limbaj simplu și accesibil și disponibil în mai multe limbi.

Dacă limbajul potrivit nu este disponibil, informațiile trebuie furnizate oral într-un limbaj ușor de înțeles, iar Scrisoarea corectă de Drepturi trebuie acordată fără întârziere nejustificată.

După cum s-a menționat mai sus, pe lângă livrarea documentului scris, informațiile trebuie **comunicate și explicate oral** pentru a se asigura că suspectul sau acuzatul înțelege pe deplin conținutul.

În conformitate cu constatările noastre și informațiile prezentate în [Manualul de Bune Practici](#) de către Fair Project, nu este neobișnuit ca suspectii și inculpații să întâmpine dificultăți în a-și înțelege drepturile atunci când acestea sunt comunicate prin Scrisoarea de Drepturi sau explicate oral folosind limbaj complex sau terminologie juridică, subliniind necesitatea transmiterii informațiilor într-un mod clar și inteligibil.

○ **bună practică și recomandare este să întrebi dacă persoana are întrebări și să fii atent la tonul și modul în care informațiile sunt transmise**, deoarece acest lucru poate influența și influența semnificativ înțelegerea.

Deși dreptul la interpretare și traducere este menționat în această Directive, acesta este stabilit în principal prin [Directiva 2010/64/UE](#). Una dintre provocările recurente identificate este incapacitatea de a oferi interpretare sau traducere fără o întârziere nejustificată. Această problemă poate fi abordată prin menținerea unui **grup de interpreți calificați la dispoziție**, cu accent deosebit pe limbile cele mai frecvent necesare, accesibile fiecărei secții de poliție.

1.1.2. Bune practici și recomandări

- ✓ Clarificări orale din partea polițiștilor multilingvi la momentul arestării.
- ✓ Dezvoltarea multidiscplinară a unei noi Scrisori de Drepturi în mai multe limbi: pliant colorat cu informații esențiale în vocabularul de zi cu zi și unul suplimentar specific procedurilor EAW.
- ✓ Diferite tipizate de Scrisori de Drepturi, adaptate pentru diferite categorii de persoane și/sau proceduri. O versiune ilustrată pentru persoane analfabe, de exemplu.
- ✓ Folosește un sistem electronic de gestionare a cazurilor pentru a "bifa" drepturile despre care au informat suspectul.
- ✓ La arestare sau reținere, suspectii sau inculpații ar trebui să poată informa o terță parte (de exemplu, printr-un telefon). Dacă sunt copii, informează-le părinții sau tutorii legali.
- ✓ Evitați să încercați să convingeți suspectul sau acuzatul să accepte interpretarea sau traducerea documentelor esențiale în engleză dacă nu este fluent.
- ✓ Ghidare și instruire pentru alinierea internă (prin reglementări) privind tratamentul persoanelor vulnerabile, cum ar fi copiii, persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă, de exemplu, permițând oferirea unor servicii mai bune.
- ✓ Șablon prietenos cu copiii pentru comunicare, folosind mai multe formate prietenoase cu copiii și ghiduri comportamentale pentru furnizarea de informații, precum și specialiști educaționali sau psihologi prezenți în timpul interogatoriului.
- ✓ Nu trebuie puse alte întrebări după ce suspectul sau inculpatul și-a exprimat decizia de a păstra tăcerea.
- ✓ Îmbunătățirea coordonării între agențiile de aplicare a legii în chestiuni procedurale pentru a asigura coerența, standardele comune și practicile armonizate în fiecare țară.

1.2. Dreptul de acces la un avocat

Dreptul de acces la un avocat este fundamental pentru exercitarea eficientă a drepturilor de apărare și influențează direct legalitatea și echitatea procedurilor penale în ansamblu. Acest drept este recunoscut din prima etapă posibilă până la sfârșitul procedurilor penale.

Suspecții sau inculpații trebuie să aibă acces la un avocat fără întârziere inutilă, încă din cel mai timpuriu dintre următoarele momente:

- ✓ Înainte de a fi audiați;
- ✓ Când autoritățile desfășoară procedee probatorii sau stranger de probe la care suspectul sau inculpatul este obligat sau permis să participe, inclusiv la procedura de identificare, confruntare sau reconstituire a locului unde s-a săvârșit infracțiunea de omor;
- ✓ Fără întârzieri nejustificate după privarea de libertate;
- ✓ Atunci când au fost chemați să se prezinte în fața unei instanțe cu jurisdicție penală, la timp înainte de a se prezenta în fața acelei instanțe.

Acest drept constituie bucuria sa efectivă, astfel încât polițiștii trebuie:

Facilitarea comunicării între suspecți sau inculpați și avocatul lor, inclusiv prin apeluri telefonice sau videoconferințe, de exemplu

Asigurați **confidențialitatea** în toate comunicările și întâlnirile dintre suspecți și inculpați și avocații acestora

Respectați **timpul și spațiul** pentru ca suspecții și inculpații să se întâlnească cu avocatul lor

Asigurați **prezența și participarea activă a avocatului** în timpul audierii sau interogatoriului

În cazuri excepționale și numai în faza premergătoare judecării, statele membre pot **limita temporar** drepturile descrise la alineatul 3 al articolului 3 din Directiva, dar **numai dacă este strict necesar**, având în vedere circumstanțele specifice ale cazului, din unul dintre următoarele motive convingătoare:

A

Atunci când există o nevoie urgentă de a evita consecințe negative grave asupra vieții, libertății sau integrității fizice a unei persoane.

B

Să permită o acțiune imediată a anchetatorilor atunci când sunt necesare măsuri cruciale pentru a proteja procedurile penale.

1.2.1. Bune practici și recomandări

Explică suspectilor sau inculpaților importanța de a fi asistați de un avocat și implicațiile de a nu face acest lucru, liniștindu-i cu privire la dreptul la asistență juridică

Asigurați mijloacele, timpul, spațiul și confidențialitatea comunicărilor dintre suspecti și inculpați și avocații acestora

Recunoaște avocații cu marje de intervenție mai mari, permițându-le să facă cereri, comentarii și să ridice obiecții în timpul interogatoriului organelor de cercetare penală ale poliției judiciare

O platformă online care conectează avocați și suspecti sau inculpații înainte de primul lor interviu cu poliția și/sau judecătorul de drepturi și libertăți

Trebuie furnizată o listă a avocaților disponibili, conectată la o linie publică cu contactele respective.

Pentru persoanele arestate în baza EAW, dacă solicită un anumit avocat de la statul membru emitent, autoritățile de aplicare a legii din statul executant sunt informate despre solicitare, iar avocatul solicitat este informat

1.3. Dreptul la asistență juridică

Această Directivă garantează că cei cu mijloace financiare limitate pot exercita dreptul de acces la un avocat și, mai important, protejează dreptul la un proces echitabil și la egalitatea armelor în accesul la justiție.

Pentru a asigura exercitarea eficientă a acestui drept, organelle de cercetare penală ale poliției judiciare trebuie **să explice clar procedurile pentru obținerea asistenței juridice gratuite în jurisdicția aplicabilă, inclusiv criteriile de eligibilitate, aranjamentele de costuri și alte detalii relevante.**

Astfel dispozițiile art. 91 – 92 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală reglementează posibilitatea asigurării unui avocat din oficiu (gratuit) suspectului sau inculpatului, astfel:

Art. 91

Avocatul din oficiu

(1)

În cazurile prevăzute în art. 90, dacă suspectul sau inculpatul nu și-a ales un avocat, organul judiciar ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu.

(2)

În tot cursul procesului penal, când asistența juridică este obligatorie, dacă avocatul ales lipsește nejustificat, nu asigură substituirea sau refuză nejustificat să exercite apărarea, deși a fost asigurată exercitarea tuturor drepturilor procesuale, organul judiciar ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să îl înlocuiască, acordându-i acestuia un termen rezonabil și înlesnirile necesare pentru pregătirea unei apărări efective, făcându-se mențiune despre aceasta într-un proces-verbal ori, după caz, în încheierea de ședință. În cursul judecății, când asistența juridică este obligatorie, dacă avocatul ales lipsește nejustificat la termenul de judecată, nu asigură substituirea sau refuză să efectueze apărarea, deși a fost asigurată exercitarea tuturor drepturilor procesuale, instanța ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să îl înlocuiască, acordându-i un termen de minimum 3 zile pentru pregătirea apărării.

Art. 91

Avocatul din oficiu

(3)

Avocatul din oficiu desemnat este obligat să se prezinte ori de câte ori este solicitat de organul judiciar, asigurând o apărare concretă și efectivă în cauză.

(4)

Delegația apărătorului din oficiu încetează la prezentarea apărătorului ales.

(5)

Dacă la judecarea cauzei avocatul lipsește și nu poate fi înlocuit în condițiile alin. (2), cauza se amână.

Articolul 92

Drepturile avocatului suspectului și inculpatului

(1)

În cursul urmăririi penale, avocatul suspectului sau inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală, cu excepția:

- a)** situației în care se utilizează metodele speciale de supraveghere ori cercetare, prevăzute în cap. IV din titlul IV;
- b)** percheziției corporale sau a vehiculelor în cazul infracțiunilor flagrante.

(2)

Avocatul suspectului sau inculpatului poate solicita să fie încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.

(3)

Lipsa avocatului nu împiedică efectuarea actului de urmărire penală sau a audierii, dacă există dovada că acesta a fost încunoștințat în condițiile alin. (2).

(4)

Avocatul suspectului sau inculpatului are de asemenea dreptul să participe la audierea oricărei persoane de către judecătorul de drepturi și libertăți, să formuleze plângeri, cereri și memorii.

Articolul 92

Drepturile avocatului suspectului și inculpatului

(5)

În cazul efectuării percheziției domiciliare, încunoștințarea prevăzută la alin. (2) se poate face și după prezentarea organului de urmărire penală la domiciliul persoanei ce urmează să fie percheziționată.

(6)

În cazul în care avocatul suspectului sau al inculpatului este prezent la efectuarea unui act de urmărire penală, se face mențiune despre aceasta și despre eventualele obiecțiuni formulate, iar actul este semnat și de avocat.

(7)

În cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, avocatul are dreptul să consulte actele dosarului, să îl asiste pe inculpat, să exercite drepturile procesuale ale acestuia, să formuleze plângeri, cereri, memorii, excepții și obiecțiuni.

(8)

Avocatul suspectului sau inculpatului are dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pentru pregătirea și realizarea unei apărări efective.

Asistența juridică a suspectului sau inculpatului va fi asigurată din oficiu (gratuit) de către un avocat atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute în dispozițiile art. 90 din Legea nr. 135 din 2010 privind Codul de procedură penală, astfel:

Articolul 90

Asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului
Asistența juridică este obligatorie:

- a)** când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;
- b)** în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;
- c)** în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Explicațiile inadecvate sau neclare pot determina un suspect sau un inculpat să renunțe la acest drept, ceea ce ar putea determina să caute remedii ulterioare în cadrul procedurii. O astfel de situație poate declanșa consecințe, inclusiv interzicerea acțiunilor procedurale, revocarea măsurii preventive, excluderea probelor, revizuirea judiciară și cereri de despăgubiri. În special, **atunci când dreptul la asistență juridică nu este respectat în faza urmăririi penale, declarațiile sau probele obținute fără asistență juridică pot fi considerate inadmisibile** în conformitate cu [cazul Salduz v Turkey \(2008\)](#).

1.3.1. Bune practici și recomandări

- Stabilirea unui sistem electronic pentru numirea aleatorie a avocaților de asistență juridică, asigurând asistență juridică promptă pentru persoanele private de libertate și o procedură de numire eficientă și transparentă.
- Oferiți asistență juridică înainte de a interoga și extindeți-o la procedurile EAW.
- Furnizorii de asistență juridică întocmesc și fac liste publice informative de avocați, inclusiv expertiză, experiență și competențe lingvistice, disponibile la secțiile de poliție, instanțe și online.

Proiectul FULL-PROOF

FULL-PROOF este un proiect cofinanțat de Uniunea Europeană care urmărește să contribuie la eficientizarea procedurilor de justiție penală prin abordarea cuprinzătoare a încălcărilor drepturilor procedurale care apar în etapele inițiale ale procedurilor judiciare, în special cele prevăzute în Directiva 2012/13/UE, Directiva 2013/48/UE și Directiva 2016/1919/UE.

Dacă doriți să aflați mai multe despre acest proiect, vă rugăm să vizitați site-ul nostru la

www.full-proof.eu

Consortiul

Portugalia

IPS_Innovative Sisteme Penitenciare

Bulgaria

Organizația Comitetului Helsinki Bulgar

Polonia

Platforma Poloneză pentru Securitate Internă

Italia

Universitatea din Bologna

Slovenia

Institutul pentru Pace

Slovenia

Academia Forțelor de Poliție din Bratislava

România

Academia de Poliție 'Alexandru Ioan Cuza'

FULL-PROOF.EU

Cofinanțat de Uniunea Europeană.

Opiniile și punctele de vedere exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Comisiei Europene. Nici Uniunea Europeană, nici Comisia Europeană nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

